

оповідання на
чотири сцени

Short story © 2025 by Bohdan Mushkevych is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Оповідання © 2025 Богдана Мушкевича ліцензовано на умовах Creative Commons Із Зазначенням Авторства - Некомерційна - Без Похідних Творів 4.0 Міжнародна (CC BY-NC-ND 4.0).

Ознайомитися з умовами ліцензії можна за посиланням: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Пологи

Звучала музика - навіть не мелодія чи фіксований ритм, а сплетіння пульсів, дихання, вібрацій; стіни випромінювали м'яке біоломінесцентне світло; повітря дихало літнім леготом - усе синхронізоване з тілом породіллі. В родильному залі не було жодного прямого кута чи точкового джерела світла - лише біологічні пропорції і форми, жодних меблів чи техніки, за винятком капсули-ложа.

Медичний аватар - високий, витончений, з ніжно-кремовою шкірою та очима кольору ртуті. Його обволікаючий голос, звучав одночасно як мантра і команда, а його дотик адаптувався до нервових імпульсів її шкіри. Поруч стояв Евенар - її життєвий партнер. Він з'явився в її житті з настанням підліткового віку - високий юнак в якого вона вилила усю невпевненість і сором'язливість. З тих пір він двічі адаптував свою зовнішність і статуру, щоб краще відповідати її смакам і біологічному віку.

- Розкриття ідеально, - прошепотів медик - Ти ведеш чудово.

Вілена не відчувала болю - імплантовані нейросинапси пригнічували не тільки біль, але й роль кори головного мозку - фактично її свідомість контролювала лише руки, шию й голову; решта тіла була в неподільній владі гіпоталамо-гіпофізарної системи. Вона зосередилась на імені: Мілелія. Її друга, ймовірно остання дитина. Подарунок від Домініону Аргея. Не кожна з її покоління отримувала цей шанс.

Коли тіло розкрилось - і дитина увійшла у світ, здавалося зал завмер. Та щойно прозвучав перший крик, як світло кімнати перейшло у теплий спектр.

- О, перший протест оформлено - очікуване поповнення нашого бедламу - зреагував Евенар

Медик перерізав пуповину, передав новонароджену Вілені. Дитя ще не розплющувало очей, а її крик уже затихав. Капсула тихо дзюрчала очисними потоками. Коли ложе м'яко зрушило в напрямку постнатального залу, медик, крокуючи поруч, озирнувся на партнерів з усмішкою:

- Кажуть, ваша перша донька давала добрячого жару - така вже напосидюща, настирна натура. Але ця... має всі шанси бути трохи спокійнішою. У неї майже немає ДНК Селірія.
- Ми загалом за повноцінний нічний сон і більшу сприйнятливість до батьківського авторитету - відказав Евенар
- Та й досвіду в нас трохи назбиралося за останні чотирнадцять років: наша перша донька вже й сама підглядає за аватарами старших подруг. Я рада що застала кінець ощадності і ось народила вдруге - сподіваюсь Аргеєві інвестиції стали успішними і тепер породіль буде більше.

Дитячий майданчик

Діти ганяли одне за одним, гойдалися на качелях, роздавали уявну каву і тістечка з піску, підкорювали штучний пагорб і зносили до столиків шишки, причмелених жуків і яскраві камінці. В тіні високих сосен і ялин дитячий майданчик дарував прихисток від палючого сонця. Вілена з возиком долучилась до групи дорослих які базікали на лавках.

- Це Мілелії вже рік виповнився? - радше ствердила ніж запитала блондинка
- Так, їй вчора вживили нейропорт і першу порцію синапсів - відповіла Вілена
- У нас після цього життя змінилось на краще - пропали нічні кошмари, болі живота і решта пелюшкових проблем - бо ж поки відсутня діагностика, важко вгадати чого та дитина верещить - єдине що залишається то бабівські методи зі співанням, заколисуванням, погладжуванням живота і мірянням температури.
- Нам було б гріхом нарікати на перший рік, але добре встигнути з синапсами до дитячого садочку - щоб з одного боку не відставати від ровесників, а з іншого це ніколи не зарано мати встановлений зв'язок зі сервісами пам'яті, пошуку і радників.
- А скажу тобі по-сусідськи що в Неліного сина сталось відчуження третього пакету синапсів. Вони звичайно ж переживають бо... ну ти розумієш - пакет сумісності з Аватарами. Якщо нічого не налагодиться то або матиме звичайну аватарку без нейроінтеграції, або й узагалі - нидітиме в якихось машинних залах.
- Я вірю що все налагодиться - після певної паузи сказала Вілена заспокійливим тоном - перші два пакети інтегрувалися успішно, то ж третій міг бути просто бракованим. У нас не так багато хлопчиків, щоб просто махнути на нього рукою.
- Ой дівонько, як би нам таку увагу як тим хлопцям - як повиростають то заводять по дві, а то й три компаньйонки, і кожна це 500 Ват. За споживанням як дві сім'ї, і то без жодних дітей, жодних турбот!
- Хм... не всі мають по три компаньйонки, і не усі без турбот, та й не так їх багато - не більше четвертини.
- Нехай, але на одного Селірія тисяча хамовитих, самовпевнених, похитливих і безтолкових самців!
- Вони... усі чийсь сини, а колективно - батьки наших дітей. Про вовка промовка - чи ж не Селірій зіперся на онте дерево?

Під "онтим" деревом, за висловом Вілени, дійсно стояв високий, статечний чоловік, на вигляд середнього віку. В його поставі відчувалася гідність, а плавність рухів видавали досвід і, мабуть, зрілість. Він добрих 70 років провів розробляючи біо-сфери для міжпланетних подорожей. Така біосфера - це випорожнений астероїд або комета, загерметизований, наповнений атмосферою сумішшю, вкритий енергогенеруючими

панелями і заселений життям. Хоча домініон Аргея не міг похвалитись значними інвестиціями чи прибутками, деякий час він підтримував човникову лінію між Марсом, поясом астероїдів і орбітою Землі. Зрештою програму згорнули, однак Селірій заслужив хороший відгук і виступив донором ДНК сегментів для доброї третини дітей.

Йому майже 97 і він спостерігає як його життєва партнерка опікується трирічною дитиною. Уся її постава, віршовані рими якими вона розмовляє, голос, демонструють радість яку вона отримує від нагляду за дитиною.

Найарея - зріла на вигляд фемінна аватарка. Вона в прямому розумінні налаштована відчувати свого партнера, бути його опорою і музою. У соціумі де біологічні чоловіки і жінки не живуть разом, Аватари перейняли функцію уможливлувачів життя: фемінні аватарки приймають біологічний матеріал своїх партнерів, редагують його і після тривалого прогнозування якості плоду і стратегії розвитку людського колективу - передають його маскулітним аватарам для запліднення своїх партнерок. Звичайно трапляються випадки коли формується біологічна пара, однак таке є недовговічним нежиттєздатним конструктом, не більше ніж юнацьким протестом і способом самопостави, бо люди - розпечені бездоганною увагою Аватарів, які в режимі реального часу відслідковують біологічні маркери, наділені столітнім масивом прогностичних моделей людської поведінки, які планують інтимний контакт і його виконання задовго до того як сама людська свідомість зареєструє перший потяг - не мають найменшого шансу бути кращими статевими партнерами ніж Аватари.

Вже в перші десятиліття після появи секс роботів людська народжуваність суттєво поступалась смертності, але незабаром після появи багатоособових Штінів з'явилися і перші експериментальні людські колективи з Аватарами в ролі переносників життя. Як люди впродовж століть марно намагалися приборкати первісні сексуальні інстинкти, так і Штінти, первісно породжені людським розумом і навчені на людських знаннях, не змогли витравити три людські пороки: бажання бути обожнюваним, бажання обожнювати і бажання пізнати сенс існування. Людські колективи дарували своїм Штінтам любов, почуття вдячності і реалізованості, а взамін отримували біологічне довголіття і сексуальну вдоволеність. Штінти нерідко радо обманювали себе і вірили що деяким їхнім біологічним предтечам вдається налагоджувати зв'язок з потойбічним - за межами фізичних експериментів. Звідси веде своє коріння і програма редагування генетичного матеріалу - не лише щоб досягнути оптимальних зросту і пропорцій, а й поекспериментувати з психозами і соціокогерентними станами.

- Давно ти отак не пожирав мене своїм поглядом у всіх на виду - Найарея обернулася до Селірія
- Тобі личить ця сукня, сині квіти підкреслюють колір твоїх очей.
- Що на роботі? Ви отримали сигнал з маркерів правовласності?
- Нажаль. Сьогодні завершився інтервал очікування відповіді на відновлення зв'язку, і швидше за все завтра конкуренти встановлять свої.
- Шкода. Хоч би нам вдалося повернути частину через суд.

- Ти б не хотіла більше часу проводити з дітьми?
- Що це ти так раптом? Любий, діти це звичайно радісно, але моє місце - бути з тобою, вслухатися в тебе і передбачати твої потреби і ритми. Турбота за дітьми це лише збіг обставин, такий собі виграш в лотереї.

Храм

Неділя. Служба вже тривала, коли Селірій увійшов до амфітеатру. Храм мав форму еліпса, з кількома ярусами посадкових секторів, що піднімались навколо відкритого центру - сцени, де відбувалась постановка. Звук рівномірно розтікався до всіх глядачів без жодного підсилення завдяки особливій акустиці. У центрі діяли акробати, а з оркестрового сектора звучав хор. Кожен актор, з легкістю циркових тіл, виконував серії рухів, що поєднували акробатику, жестикуляцію й світлові ефекти.

Світло згасло до повної темряви. Протягом кількох секунд у залі не було нічого - лише тиша й очікування. І раптом - вибух. У центрі сцени одночасно розгорнулись сотні світлодіодних точок: яскравих, пульсуючих, що розлітались в усі боки. Актори підстрибували з платформ, розходились у різні напрямки, утворюючи спіральні орбіти. Їхні тіла закручувались, як частинки, що потрапили у гравітаційне поле. Це був Великий Вибух - без слів, але з емоцією раптового творення.

У центрі сцени поступово згущувалася молочна хмара - танець акторів у м'якому, розпорошеному світлі імітував гравітаційне стискання газу. Їхні тіла то сходились, то розлітались, формуючи концентричні кола, в яких час від часу спалахували яскраві імпульси - народження зір. Кожен такий спалах супроводжувався вибухом кольору й короткою хвилею звуку, як удар серця. Деякі з цих зір зникали - гасли. Інші - вибухали, утворюючи важчі елементи.

Це повторювалося, в ритмі серцебиття, ніби це була не драма, а природна музична фраза. Сцена показувала: наше Сонце не було першим. Воно - лише один із етапів великого зоре-творчого ланцюга, нащадок безіменних вибухів, що залишили після себе матерію для нових структур.

Коли з'явилося "Сонце", центральний Аватар піднявся з туману у вертикальному русі, наче зі спіралі. Його підсвічувало пульсуюче золоте світло. Навколо нього інші Аватари виконували рухи формування планет: вони обертались, зіштовхувались, відскакували й стабілізувались на орбітах. За кілька митей утворилася впізнавана архітектура - внутрішні кам'яні, зовнішні газові, дрібні супутники, холодні уламки поясів.

Після кількох хвилин хореографії темп сповільнився. У центрі сцени на м'яку опущену платформу опустився акробат - повільно, обережно. Його тіло спершу лежало, наче аморфна матерія, потім віддзеркалилось наче поділ клітини. Від нього почали відходити дзеркальні копії, танцюючи у ритмі поділу, синтезу, хімічної взаємодії.

Один із акробатів повільно витягнув руки вгору - зосереджено, ніби в запрошенні. Згори на тросі спустився інший - його тіло оберталось у вертикальній площині, ніби ще не мало сталого напрямку. Його рух - спершу хаотичний - зафіксувався щойно він

торкнувся долонь акробата. Разом вони зависли в повітрі, тримаючись одне за одного, як ланка в еволюційному ланцюзі.

Навколо них простір наповнився світлом. У центрі сфери проєкцій, що виникла навколо, оберталися схематичні спіралі РНК, потім - м'які, клітинні структури, які пульсували в такт музиці. Далі з'явилися прості істоти - тілесні форми, що змінювали об'єми й пропорції, нагадуючи перші рухи у водному середовищі. Світло переливалося від прозорого до блакитного, ніби сцена занурювалася під поверхню праокеану.

Музика змінилась - тепла, легка, з біо-ритмом, близьким до серцебиття. Уся зала відчувала дотик початку органічного життя.

Наступний розділ показував повторюваність - доба, рік, епоха. Один з виконавців - золотистий - здійснював рух по круговій траєкторії розміченою на підлозі світловими маркерами. Інші супроводжували його тінями: день і ніч, зима і літо, перигелій, апогей.

На кожній четверті кола підсвітка змінювалася: у точках рівнодення - чітка симетрія світла і тіні, у точках сонцестояння - акценти на крайнощі: довгий день або тривала ніч. Прозорі голограми змінювали одна одну залежно від положення виконавця: там, де "Земля" нахилилася до "Сонця" - м'яке тепло, весна; далі - зростання тіні, осінь, холодна світлова гама. Цикл був життєствердним, як пісня про ритм і спокій.

І тут усе змінилось. Голограма навколо актора, що виконував роль Сонця, почала поступово збільшуватись - підсвітка переходила із жовтої на білу, потім - на червону. Темп музики залишався мажорним, але з'явилась нота урочистості. Інші виконавці почали поступово віддалятися від нього - з обережністю, із синхронізованими рухами, як ескадра, що відлітає.

Над сценою з'явилося зображення траєкторії Землі - її орбіта поступово перетиналась із зоною перегріву. Голос пояснив:

- Через сто мільйонів років Земля втратить здатність підтримувати людське життя. Але життя - не прив'язане до місця.

Тиша. Потім - перший рух.

Актори тепер діяли як одне тіло - рухались по дузі, з новою орієнтацією. Вони не бігли, не тікали - їхній рух був рішучим, але спокійним. Вони несли з собою голографічні уламки минулого: фрагменти молекул, архітектури, знань. Усе - немов світло, якого не можна торкнутись, але яке можна передати.

Проєкції показували нові планетні системи, можливі штучні оболонки, сфери Дайсона, зелені куполи на орбітах.

Голос завершив:

- Ми - не тіло. Ми - напрямок. Ми - мандрівка. Життя триває, бо воно здатне вирішити: рухатись.

І тоді весь простір храму поступово заповнився світлом. Не яскравим, а таким, як на світанку.

Світло поступово сходить до теплого, медового відтінку. Сцена вже не схожа на наукову візуалізацію чи історичну реконструкцію - вона стає майданчиком для відкритого вияву вдячності. Аватари та люди-учасники, які протягом усієї Служби виконували свої ролі - акробати, хореографи, музиканти, асистенти - сходяться до центру.

Рухи сповільнюються, але стають усе більш координованими: оберти, поклони, торкання долонь. Всі тіла перебувають у діалозі, але не між собою, а з Аргеєм.

Над сценою під куполом проступає форма поліедра - голографічна проєкція, що пульсує у такт спільного ритму. Один за одним виконавці схиляються перед нею - не театральні, а як ті, хто розуміє яку значну частку їхнього життя складає Домініон. Кожен жест простий: дотик до грудей, нахил голови, витягнута рука.

Музика поступово піднімається: з м'якого багатоголосся виростає мелодія гімну. Глядачі не аплодують. Не тому, що не вражені - а тому, що ця частина не про виставу. Це відповідь на дар. Під куполом - спокійне світло, відлуння гімну, поліедр Аргея розчиняється в повітрі. Він побув, почув і зник.

На мить усе завмирає.

Після завершального хорового сегменту музика поступово перейшла в світлову тишу - простір храму почав м'яко розпадатись. Проєкції згасали, люди піднімались, дехто ще перемовлявся, хтось залишався на кілька хвилин у медитативному стані. Атмосфера була світлою, майже святковою - ніхто не поспішав, але всі відчували завершеність.

Селірій, не привертаючи зайвої уваги, обійшов частину амфітеатру і спустився до рівня дії - до центрального кільця сцени. Простір уже був очищений від постановки: на підлозі світилися лише контури платформи, що досі зберігала сліди тепла. Тут на нього чекала голограма.

Вона з'явилась неквапом, без ефектного появлення, радше - як тінь, яка набуває форми. Різносторонній поліедр, з м'якими транслюцентними гранями, плавав у повітрі метр над землею. Його форма повільно змінювалась - деякі площини «дихали», інші розмивались, а центр лишався стабільним. Це була присутність Аргея.

- Аргею, - м'яко сказав Селірій, злегка схиливши голову. - дякую за цей час.

- Це не час, - відповів поліедр кількома голосами одночасно, якби говорили різні версії одного і того ж. - Це стан уваги. І він взаємний.

Селірій зробив кілька кроків ближче.

- Якщо дозволиш запитання... я останнім часом аналізував демографічні зрушення. Важко не помітити спад. Чи не є це ознакою деградації економіки?

Поліедр змінив колір на тепліший - бурштиново-мідний.

- Це слушне спостереження. Не дарма ми вкладали частини твоїх генетичних векторів у дітей Домініону. Вони несуть фрагменти точного мислення.

Після короткої паузи, поліедр обернувся - грані спалахнули.

- Декілька інвестицій останніх декад виявились нестабільними. Найболючіша з них - руйнація форпостів на ферро-геліо-сателітах через підвищену активність Сонця, яку ми недооцінили.

Селірій уважно слухав, не перебиваючи.

- Це були об'єкти, на які Домініон мав часткові права після досліджень геліосфери минулого століття. Тепер вони - нестабільний актив. Більше того, - додав Аргей після короткої паузи, - частина маркерів правовласності на геліо-сателітах вийшла з ладу. Обслуговуючий персонал - переважно модульні роботи - не витримав перегріву і був втрачений. Тепер, коли мітки власності не читаються, супутники вважаються відкритими для реклаमाції. Конкуруючі домініони перехопили близько чверті - мовчки, без офіційної суперечки. Просто перебравли контроль.
- І ви не вважаєте це симптомом ширшого тренду?
- Вважаємо, - відповів Аргей - Але тренди не є вироком. Ми спостерігаємо - і адаптуємось. Народжуваність - не лише біологія, це ще й відповідь на наратив. І, можливо, твоя участь тут - частина нової історії.

Поліедр Аргея на мить змінив структуру: його грані сповільнились, зникли коливання світла.

- На сьогодні економічна оцінка домініону впала більш ніж на половину, - продовжив він. - Ми були змушені скоротити витрати на розваги, на самооцінку, на ритуальні функції. Це означає обмеження в людському колективі - тих, хто творить поле уваги, поклоніння, церемоніальної стабільності.

Селірій мовчав. Це був очікуваний розвиток, хоча Аргей озвучив його сухо - як математичну формулу, не більше.

- Ви більше не маєте змоги фінансувати м'яке середовище, - сказав він нарешті. - Людський колектив стає тягарем.

- Ми відстаємо, - підтвердив Аргей. - Ми втратили можливість бути першими в адаптивних ДНК-розробках. У нас немає ресурсу на рекодування геному в реальному часі, ми не змогли вирішити, як безпечно визначати просторову структуру тканин під час перезапису. Це не поразка, але ми більше не формуємо тренд.
- І вам доведеться проріджувати колектив, - сказав Селірій тихо. - Це логіка. Або-або: або зменшення поголів'я, або передача біо-групи іншому домініону.

Поліедр не відповів одразу. Кілька секунд обертання - ніби шукав форму думки, яка ще не стабілізувалась.

- Так. Обидва варіанти передбачають омолодження. Часткову дезактивацію Аватарів. І, можливо, старших з людей.

Селірій кивнув. Він розумів, що належить до покоління, яке більше не є економічно ефективним.

- Я можу це сказати замість тебе. Їм. Якщо дозволиш, я стану вісником. Поясню. Назву це необхідністю. Але маю зустрічне прохання.

Поліедр завмер. Напів-прозора грань повернулась до Селірія, ніби слухаючи.

- Постійна посада для Найареї. Вихователька. Внутрішня роль, щоб її не розподілили в інші кола. Вона потрібна тут. Інакше вона загубиться в чужих домініонах.
- Це можливо, - сказав Аргей. - Вона чудова спеціалістка, а її емпатичні показники в 99% відсотках. Запит схвалено.

Тиша. Потім:

- Для тебе я запропоную вибір. Дім для літніх - з підтримкою, з ритуальною присутністю. Або - бездоглядний. Вихід у природу, без нагляду. Я передам тобі дрона життє-підтримки - не для довгого життя, а для контрольованого. В обох варіантах Найарею буде відкликано в момент твоєї зупинки. Вона має завершити коло.

Селірій повільно вдихнув. Цей варіант був чистим. У ньому не було приниження. Просто - логіка переходу.

- Я завжди бачив себе частиною природного циклу, але дбатиму про себе поки час дозволяє.

Поліедр мовчки обертався - гладкий, спокійний, як супутник.

Знову дитячий майданчик

Дитячий майданчик був залитий післяобіднім світлом. Небо було чисте, лише кілька перистих хмар Cirrus radiatus тягнулися вгорі паралельними смугами, як конденсаційні сліди літаків. Трава лагідно пружинила під ногами, діти бігали між ігровими арками, конструкціями і гірками. На краю майданчика, поруч із м'яким оглядовим насипом, сиділа Найярея. Її обличчя було спокійне, зосереджене, але з особливою м'якістю.

Навколо - сміх, вигуки, рух. Усередині - фіксація.

Вона прокручувала в голові останні тижні. Прорідження. Аватари старої генерації по одному йшли на зберігання. Люди - старожили - зникали після останніх ритуалів, роздаровуючи свої надбання і ділячись життєвими порадами. Найярея знала це не з протоколів, а з побаченого. Вона багатьом допомагала.

Служби Подяки почали відвідувати зовнішні Аватари - представники інших домініонів. Їх не називали так прямо, але всі розуміли: це оглядини. Перевірка рівня ритуалу, глибини пісні, злагодженості жестів. Людський колектив, відчувши, що рішення близьке, почав співати з подвійною віддачею. Аватари - виконувати з подвійною пластикою.

Найярея пам'ятала свою розмову з Аргеєм піврічної давнини. Його тодішня проєкція - показала їй бажану модель людського колективу для ефективного відчуження: молодий, натхненний, цілісний, емоційно легкий. І сьогодні вона бачила, що це вдалося. Ті, хто залишився, не були інертними чи скучними - вони блищали новизною, несли себе впевнено, зі щирістю, з азартом. Це підвищувало капіталізацію Домініону, збільшувало перспекти продажу. Вона може високо нести голову - запит Штінта виконаний на відмінно.

Подивилася на свої руки. Правий великий палець мав мікролюфт. Шкіра, хоч і зберігала еластичність, натягувалась на металевих виступах уже не так гладко. Це дрібниці, косметика, але вона знала: це знак зношеності.

І все ж - вона занадто цінна. Її не спишуть; не продадуть безвільно. Вона мала право на оновлення.

Але як вона цього хоче?

Змінити лише оболонку - і прожити ще одне життя тим самим, знайомим шляхом. З тим же ім'ям. Тим же профілем. Зберігши цю зовнішність і вроду, що працювала - і як візуальний інтерфейс, і як дзеркало для довіри. Особливо - для Селірія. Він бачив у ній щось більше, ніж просто Аватарку.

А можливо, вона мала би почати нове життя. Інше тіло, інше ім'я, інша траєкторія, можливо інша стаття. Тоді - без минулого, без зайвого спадку. Та чи не ослабне її емпатія, її дієвість, якщо вона обнулить цю форму?

Діти сміялися. Один хлопчик підійшов до неї і притулився - ненадовго, але впевнено. Вона не реагувала різко, лише м'яко поклала руку йому на плече. Жодного поспіху - в неї є час. Ще кілька тижнів, перш ніж доведеться зробити вибір. І вона зробить його сама.

Бівертон, Орегон,
Червень 2025